

LIETUVOS RESPUBLIKOS CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR PREPARATŲ ĮSTATYMAS

2000 m. balandžio 18 d. Nr. VIII-1641
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir tikslas

1. Šio įstatymo paskirtis yra įtvirtinti cheminių medžiagų ir preparatų klasifikavimo, pakavimo, ženklinimo, pranešimų apie naujas chemines medžiagas ir rizikos vertinimo nuostatas, nustatyti tam tikrų cheminių medžiagų ir preparatų tiekimo į rinką ar naudojimo apribojimus, gamintojų, importuotojų ir kitų juridinių ar fizinių asmenų bei įmonių, neturinčių juridinio asmens teisių, tiekiančių į rinką ar kitaip tvarkančių chemines medžiagas ir preparatus, teises ir pareigas.

2. Šio įstatymo tikslas yra apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką nuo cheminių medžiagų ir preparatų kenksmingo poveikio dėl šioms medžiagoms ir preparatams būdingų savybių.

2 straipsnis. Įstatymo taikymas

1. Šis įstatymas taikomas visiems cheminių medžiagų ir preparatų gamintojams, importuotojams ir kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims bei įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių, tiekiant į rinką ar kitaip tvarkant chemines medžiagas ir preparatus, išskyrus atliekas, radioaktyvias medžiagas ir radioaktyvias atliekas, sprogmenis ir pirotechnikos priemones, vaistus ir veterinarinius preparatus, narkotines ir psichotropines medžiagas, kosmetikos gaminius, maisto, alkoholio ir tabako gaminius, pašarus.

2. Šis įstatymas netaikomas:

1) cheminiams augalų apsaugos preparatams ir biocidams (išskyrus šio įstatymo 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 22, 25, 26 straipsnius, jei kitaip nenustato cheminių augalų apsaugos preparatų ir biocidų tvarkymą reglamentuojantys teisės aktai);

2) cheminėms medžiagoms ir preparatams, gabenamiems tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją, jeigu jie tranzito metu nėra perdirbami ar kitaip apdorojami;

3) pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų gabenimo geležinkelio, keliais, vidaus vandens keliais, jūra ar oru procesams.

3. Šio straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytų cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo bei kitus reikalavimus, taip pat privalomus saugos reikalavimus, dirbant su cheminėmis medžiagomis bei preparatais, nustato kiti Lietuvos Respublikos teisės aktai.

3 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Cheminės medžiagos** – gamtiniai arba gamybos proceso metu gauti cheminiai elementai ir jų junginiai, įskaitant priedus, reikalingus tų gaminių stabilumui palaikyti, ir visos naudojimo proceso metu atsirandančios priemaišos, išskyrus tirpiklius, kurie gali būti atskiriami nepaveikiant medžiagos stabilumo ar nepakeičiant jos sudėties.

2. **Preparatai** – dviejų ar daugiau cheminių medžiagų mišiniai ar tirpalai.

3. **Polimeras** – stambiamolekulinis junginys, susidedantis iš daug kartų pasikartojančių grandžių. Tai medžiaga, susidedanti iš molekulių, kurioms būdingos vieno ar kelių tipų monomerų grandžių sekos; šios medžiagos paprasta svorinė molekulių dauguma sudaryta bent iš trijų monomero grandžių, kovalentiškai sujungtų su bent viena kito monomero grandimi ar kitu reagentu, o tos pačios molekulinės masės molekulės nesudaro šios medžiagos paprastos svorinės daugumos. Tokios molekulės turi būti pasiskirsčiusios pagal molekulines mases, o jų

molekulinių masių skirtumas visų pirma priklauso nuo monomero grandžių skaičiaus. Sąvoka „monomero grandis“ čia reiškia susijungusio į polimerą monomero molekulės liekaną.

4. **Gaminiai** – cheminės medžiagos ar preparatai, kurie gamybos proceso metu įgijo konkrečią formą ar struktūrą, aiškesnes funkcines savybes negu jų gamtiniai junginiai.

5. **Rizika** – tikimybė, kad cheminės medžiagos ar preparatai, esant tam tikroms aplinkybėms, gali pakenkti žmonių sveikatai ar padaryti kenksmingą poveikį aplinkai.

6. **Mokslinis tyrimas** – cheminių medžiagų ar preparatų mokslinis bandymas, analizavimas ar kitoks tyrimas pagal nustatytą metodiką. Ši sąvoka apima cheminių medžiagų ir preparatų būdingų savybių nustatymą bei jų poveikio mokslinį tyrimą.

7. **Technologinis tyrimas ir plėtra** – cheminių medžiagų ar preparatų analizė, kurios metu eksperimentais ar gamybiniais bandymais nustatomos tų cheminių medžiagų ar preparatų naudojimo galimybės ir sritys.

8. **Cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymas** – cheminių medžiagų ir preparatų gamyba, klasifikavimas, pakavimas, ženklavimas, sandėliavimas, apskaita, eksportas, tiekimas į rinką, naudojimas.

9. **Tiekimas į rinką** – sudarymas galimybių bet kuriam fiziniam ar juridiniam asmeniui bei įmonei, neturinčiai juridinio asmens teisių, įsigyti cheminių medžiagų ir preparatų. Cheminių medžiagų ir preparatų importavimas į Lietuvos Respublikos teritoriją taip pat laikomas tiekimu į rinką.

10. **Gamintojas** – Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka įregistravęs savo veiklą juridinis ar fizinis asmuo bei įmonė, neturinti juridinio asmens teisių, kurie pagamino cheminę medžiagą ar preparatą ir apie tai viešai pareiškė, pažymėdami juos savo pavadinimu, prekės ženklu ar kitu skiriamuoju ženklu.

11. **Importuotojas** – Lietuvos Respublikos juridinis ar fizinis asmuo bei įmonė, neturinti juridinio asmens teisių, įvežę į Lietuvos Respubliką iš užsienio juridinio ar fizinio asmens nupirktas ar kitaip įgytas chemines medžiagas ir preparatus.

12. **Europos esamų komercinių cheminių medžiagų sąrašas** – Europos Komisijos sudarytas esamų cheminių medžiagų inventoriaus sąrašas, į kurį įeina iki 1981 m. rugsėjo 18 d. Europos Bendrijos rinkoje buvusios cheminės medžiagos.

13. **Europos naujų cheminių medžiagų sąrašas** – Europos Komisijos cheminių medžiagų, apie kurių tiekimą į rinką yra pranešta po 1981 m. rugsėjo 18 d., sąrašas.

14. **Naujos cheminės medžiagos** – cheminės medžiagos, neįrašytos į Europos esamų komercinių cheminių medžiagų sąrašą.

15. **Ženklavimas** – informacijos, nustatytos pagal šio įstatymo 11 straipsnį, pateikimas etiketėje.

16. **Iš anksto praneštas sutikimas** – informacijos apie chemines medžiagas ir preparatus pasikeitimo tarp importuojančiosios ir eksportuojančiosios šalių procedūra, importuojančiosios šalies sutikimas dėl cheminių medžiagų ir preparatų įvežimo.

17. **Saugos duomenų lapas** – informacijos apie pavojingas chemines medžiagas ir preparatus pateikimas šio įstatymo 12 straipsnyje nustatyta tvarka.

18. **Naudojimas** – laikymas, saugojimas, sudėjimas ar supylimas į talpyklą, perdėjimas ar perpylimas iš vienos talpyklos į kitą, perkėlimas iš vienos vietos į kitą, sumaišymas, perdirbimas, sunaikinimas ar suvartojimas.

19. **Naudotojas** – bet kuris juridinis ar fizinis asmuo arba įmonė, neturinti juridinio asmens teisių, kurie naudoja chemines medžiagas ir preparatus komercinėje-ūkinėje veikloje arba vartotojų asmeniniams ir namų ūkio poreikiams tenkinti.

20. **Profesionalus naudotojas** – juridinis ar fizinis asmuo arba įmonė, neturinti juridinio asmens teisių, kurie naudoja chemines medžiagas ir preparatus komercinėje – ūkinėje veikloje.

21. **Leidimas** – valstybės institucijos patvirtintas raštiškas sutikimas, suteikiantis teisę atlikti tam tikrus darbus.

22. **Licencija** – valstybės institucijos išduotas oficialus dokumentas, suteikiantis teisę verstis tam tikra veikla cheminių medžiagų tvarkymo srityje, laikantis nustatytų sąlygų bei reikalavimų.

23. **Pranešimas apie naujas chemines medžiagas** – dokumentų su būtina informacija, nustatyta pagal šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalį, pateikimas ne maisto produktų saugos kontrolės institucijai.

24. **Pavojingos cheminės medžiagos ir preparatai** – tokios cheminės medžiagos ir preparatai, kurių bent viena savybė gali būti priskiriama vienai iš šių kategorijų:

1) sprogstamosios medžiagos ir preparatai – tai kietos, skystos, pastos ar drebučių pavidalo medžiagos ir preparatai, galintys ir be atmosferos deguonies egzotermiškai reaguoti, greitai išskirdami dujas, ir nustatytomis bandymo sąlygomis detonuoti, greitai užsiliiepsnoti ar iš dalies ribotoje erdvėje pakaitinti sprogti;

2) oksiduojančios medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie dėl sąveikos su kitomis medžiagomis, ypač degiomis, sukelia labai egzotermišką reakciją;

3) ypač degios medžiagos ir preparatai – tai skystos medžiagos ir preparatai, kurių pliūpsnio ir virimo temperatūros yra nepaprastai žemos, bei dujinės medžiagos ir preparatai, kurie normaliomis sąlygomis užsidega nuo sąlyčio su oru;

4) labai degios medžiagos ir preparatai:

a) medžiagos ir preparatai, kurie, nenaudojant jokios energijos, aplinkos temperatūroje gali įkaisti ir galiausiai užsidegti nuo sąlyčio su oru;

b) kietos medžiagos ir preparatai, kurie gali greitai užsidegti po trumpo sąlyčio su uždegimo šaltiniu ir, uždegimo šaltinį pašalinus, toliau dega ar sudega;

c) skystos medžiagos ar preparatai, kurių labai žema pliūpsnio temperatūra;

d) medžiagos ir preparatai, kurie nuo sąlyčio su vandeniu ar drėgnu oru išskiria pavojingus degių dujų kiekius;

5) degios medžiagos ir preparatai – tai skystos medžiagos ir preparatai, kurių žema pliūpsnio temperatūra;

6) labai toksiškos medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie, labai mažais kiekiais patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, sukelia mirtį arba ūmius ar lėtinius sveikatos sutrikimus;

7) toksiškos medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie, mažais kiekiais patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, sukelia mirtį arba ūmius ar lėtinius sveikatos sutrikimus;

8) kenksmingos medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, sukelia mirtį arba ūmius ar lėtinius sveikatos sutrikimus;

9) ardančios (ėsdinančios) medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie, sąveikaudami su gyvais audiniais, gali juos suardyti;

10) dirginančios medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie po vienkartinio, ilgalaikio ar pakartotinio susilietimo su oda ar gleivine gali sukelti uždegimą;

11) jautrinančios (sensibilizuojančios) medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie, įkvėpti ar prasiskverbę per odą, gali sukelti padidėjusio jautrumo reakciją ir tolesnis medžiagos ar preparato poveikis gali sukelti kenksmingus padarinius;

12) kancerogeninės medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, gali sukelti vėžį arba padidinti sergamumą vėžiu;

13) mutageninės medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba

kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, gali sukelti paveldimus genetinius pakenkimus arba padidinti jų dažnumą;

14) toksiškos reprodukcijai medžiagos ir preparatai – tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, gali sukelti nepaveldimus palikuonių pakenkimus arba padidinti jų dažnumą ir (arba) gali pakenkti vyro ar moters lytiniam pajėgumui ar reprodukcijos funkcijoms arba padidinti pakenkimų dažnumą;

15) aplinkai pavojingos medžiagos ir preparatai – medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į aplinką, gali sukelti tiesioginį ar uždelstą pavojų vienam ar keletui aplinkos komponentų.

ANTRASIS SKIRSNIS CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR PREPARATŲ VALDYMAS

4 straipsnis. Cheminių medžiagų ir preparatų valdymą vykdančios institucijos

1. Cheminių medžiagų ir preparatų valdymą įstatymų nustatyta tvarka vykdo Aplinkos ministerija, ne maisto produktų saugos kontrolės institucija, Sveikatos apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Žemės ūkio ministerija, kitos valstybės ir vietos savivaldos institucijos.

2. Vietos savivaldos institucijos pagal savo kompetenciją organizuoja šio įstatymo ir jo pagrindu priimtų kitų norminių teisės aktų įgyvendinimo kontrolę savo teritorijose.

TREČIASIS SKIRSNIS SAUGOS PRIEMONIŲ TAIKYMAS TVARKANT CHEMINES MEDŽIAGAS IR PREPARATUS

5 straipsnis. Bendrieji cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimai

1. Už šiame įstatyme numatytų cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimų įgyvendinimą yra atsakingi cheminių medžiagų ir preparatų gamintojai, importuotojai, kiti juridiniai ar fiziniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys chemines medžiagas ir preparatus į rinką, profesionalūs naudotojai.

2. Gamintojai, importuotojai, kiti juridiniai ar fiziniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys chemines medžiagas ir preparatus į rinką, privalo užtikrinti šiuos cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimus:

1) numatyti ir taikyti priemones, šalinančias arba iki minimumo mažinančias kenksmingą cheminių medžiagų ir preparatų poveikį žmogaus sveikatai ir aplinkai;

2) turėti duomenis apie tiekiamų į rinką cheminių medžiagų ir preparatų savybes ir saugos priemones bei taikyti šias priemones savo veikloje;

3) teikti naudotojams informaciją apie cheminių medžiagų ir preparatų pavojingas savybes, galinčias pakenkti žmonių sveikatai ar aplinkai, taip pat taikytinas saugos priemones, ženklinti tiekiamas į rinką chemines medžiagas ir preparatus.

3. Vyriausybė gali nustatyti ir kitus šiame straipsnyje nenurodytus cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimus.

6 straipsnis. Cheminių medžiagų ir preparatų tyrimas

1. Siekiant nustatyti naujų ar būtinų papildomai ištirti cheminių medžiagų ir preparatų, turinčių įtakos žmogaus sveikatai ir aplinkai, savybes, turi būti atliekamas cheminių medžiagų ir preparatų tyrimas.

2. Sveikatos apsaugos ministerija nustato cheminių medžiagų ir preparatų, galinčių sukelti pavojų žmogaus sveikatai, savybių tyrimo tvarką, o Aplinkos ministerija nustato cheminių medžiagų ir preparatų, galinčių sukelti pavojų aplinkai, savybių tyrimo tvarką.

3. Cheminių medžiagų ir preparatų savybių tyrimas atliekamas akredituotose Lietuvos Respublikos ar užsienio laboratorijose. Cheminių medžiagų ir preparatų tyrimų išlaidas sumoka

šių medžiagų gamintojai, importuotojai ar kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, ar įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys į rinką tiriamas chemines medžiagas.

4. Laboratorijų, atliekančių cheminių medžiagų savybių tyrimą, akreditavimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos nacionalinis akreditavimo biuras.

7 straipsnis. Pranešimas apie naujas chemines medžiagas

1. Cheminių medžiagų ir preparatų gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai ir fiziniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, prieš pirmą kartą tiekdami į rinką naują cheminę medžiagą (taip pat įeinančią į preparatus), privalo apie ją pranešti ne maisto produktų saugos kontrolės institucijai.

2. Pranešimų apie tiekiamas į rinką naujas chemines medžiagas tvarką ir pateiktinų duomenų mastą nustato Aplinkos ministerija, suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija.

3. Ne maisto produktų saugos kontrolės institucija, gavusi pranešimą apie naują medžiagą, pateiktą informaciją ir duomenis įvertina pagal pranešimų apie tiekiamas į rinką naujas chemines medžiagas tvarką. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, ne maisto produktų saugos kontrolės institucija nustatyta tvarka teikia pranešimus apie naujas chemines medžiagas Europos Sąjungos Komisijai.

4. Išlaidas už paslaugas, įvertinus pateiktus duomenis apie naujas chemines medžiagas, apmoka šiuos duomenis teikiantys gamintojai, importuotojai, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių.

5. Už institucijų teikiamas paslaugas – pranešimus apie naujas chemines medžiagas imama įstatymų nustatyta valstybės rinkliava.

8 straipsnis. Cheminių medžiagų ir preparatų rizikos žmonių sveikatai ir aplinkai įvertinimas

1. Ne maisto produktų saugos kontrolės institucija, gavusi šio įstatymo 7 straipsnyje nurodytą pranešimą, įvertina jame pateiktus duomenis dėl naujos cheminės medžiagos (taip pat įeinančios į preparatus) rizikos aplinkai bei žmonių sveikatai ir pateikia atitinkamas išvadas.

2. Rizikos įvertinimo tvarką ir duomenų, kurie būtini rizikai įvertinti, mastą nustato: Aplinkos ministerija – dėl rizikos aplinkai įvertinimo ir Sveikatos apsaugos ministerija – dėl rizikos žmogaus sveikatai įvertinimo.

9 straipsnis. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų klasifikavimas

1. Gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, prieš tiekdami į rinką pavojingas chemines medžiagas ar preparatus, privalo juos suklasifikuoti pagal savybes, keliančias pavojų žmogaus sveikatai ir aplinkai.

2. Cheminės medžiagos ir preparatai, galintys sukelti pavojų žmogaus sveikatai ir aplinkai, klasifikuojami atsižvelgiant į cheminių medžiagų ir preparatų savybes, kurios nustatomos pagal šio įstatymo 6 straipsnio reikalavimus bei naudojant Aplinkos ministerijos ir Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą cheminių medžiagų ir preparatų pavojingumo skaičiavimo metodiką.

3. Pavojingų cheminių medžiagų ir jų preparatų klasifikavimo tvarką nustato Aplinkos ministerija, suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija.

4. Suklasifikuotų cheminių medžiagų sąrašą tvirtina Aplinkos ministerija.

10 straipsnis. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų pakavimo reikalavimai

1. Gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys į rinką pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, privalo nustatyta tvarka šias medžiagas ir preparatus pakuoti, naudodamos tinkamą pakuotę.

2. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų pakuotės reikalavimus bei pakavimo tvarką nustato Aplinkos ministerija, suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija.

11 straipsnis. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų ženklėjimas

1. Gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys į rinką pavojingas chemines medžiagas ar preparatus, privalo jų pakuotes ženklinti pagal cheminių medžiagų ir preparatų pavojingumo kategorijas, nurodytas šio įstatymo 3 straipsnio 24 dalyje, ir pagal nustatytą ženklėjimo tvarką.

2. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų ženklėjimo tvarką, taip pat laikinojo ženklėjimo tvarką nustato Aplinkos ministerija, suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija.

3. Gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, prieš tiekdami į rinką pavojingas chemines medžiagas (taip pat įeinančias į preparatus), kurios yra įrašytos į suklasifikuotų cheminių medžiagų sąrašą, privalo jų pakuotes ženklinti pagal šiame sąrašelyje nurodytą cheminių medžiagų klasifikaciją.

4. Gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, prieš tiekdami į rinką pavojingas chemines medžiagas (taip pat įeinančias į preparatus), kurios yra įrašytos į Europos esamų komercinių cheminių medžiagų sąrašą, tačiau dar nėra įrašytos į suklasifikuotų cheminių medžiagų sąrašą, taip pat naujas chemines medžiagas, privalo surinkti duomenis apie tų medžiagų savybes ar jas ištirti, kad tas chemines medžiagas, iki jos nustatyta tvarka bus ištirtos ir įrašytos į suklasifikuotų cheminių medžiagų sąrašą, būtų galima pakuoti ir laikinai ženklinti pagal nustatytą ženklėjimo tvarką.

5. Ženklėjimo užrašai turi būti lietuvių kalba. Gamintojai, importuotojai, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys į rinką pavojingas chemines medžiagas, šalia užrašo lietuvių kalba gali papildomai pateikti užrašus kitomis kalbomis. Papildomo užrašo tekstas turi būti tapatus užrašui lietuvių kalba.

6. Ant pavojingų cheminių medžiagų ar preparatų pakuotės draudžiama rašyti „netoksiška“ ar „nekenksminga“.

12 straipsnis. Saugos duomenų lapas

1. Gamintojai, importuotojai, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys pavojingas chemines medžiagas ar preparatus profesionaliems naudotojams, privalo iš anksto arba kartu su medžiaga pateikti saugos duomenų lapą. Gamintojai, importuotojai, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys į rinką pavojingas medžiagas, atsako už saugos duomenų lapyje esančių duomenų tikslumą ir išsamumą. Gavę naujos informacijos apie pavojingą cheminę medžiagą ar preparatą, jie privalo papildyti (pakeisti) saugos duomenų lapą ir pateikti jį profesionaliems naudotojams, kuriems per pastaruosius 12 mėnesių buvo pateiktą šią cheminę medžiagą ar preparatą.

2. Saugos duomenų lapo turinį ir jo pateikimo profesionaliems naudotojams tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija, suderinusi su Aplinkos ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

13 straipsnis. Avarinių situacijų valdymas

Avarijų prevencijos, avarijų padarinių likvidavimo ir tyrimo, taip pat gelbėjimo darbai, kai į aplinką patenka pavojingos cheminės medžiagos ar preparatai, organizuojami ir vykdomi kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

14 straipsnis. Cheminių medžiagų ir preparatų reklamos reikalavimai

1. Neregistruotų Lietuvos Respublikoje cheminių augalų apsaugos preparatų ir biocidų bei kitų privalomų registruoti cheminių medžiagų ir preparatų reklama draudžiama.

2. Bet kokia pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų reklama draudžiama, jeigu joje nenurodomos tų pavojingų cheminių medžiagų ar preparatų savybės, apibrėžtos šio įstatymo 3 straipsnio 24 dalyje.

3. Cheminių medžiagų ar preparatų reklamoje draudžiama detaliai nurodyti tokias medžiagos ar preparato naudojimo galimybes, kurios gali paskatinti tyčinį jų naudojimą, siekiant pakenkti žmonių sveikatai arba aplinkai.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR PREPARATŲ APSKAITA IR REGISTRAVIMAS

15 straipsnis. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų apskaita

1. Gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys į rinką ir eksportuojantys pavojingas chemines medžiagas bei preparatus, taip pat profesionalūs naudotojai privalo chemines medžiagas ir preparatus įrašyti į apskaitą, joje nurodyti naudojamų cheminių medžiagų ir preparatų pavadinimus, savybes, kiekius, juos gaminant, sandėliuojant, eksportuojant, tiekiant į rinką. Apskaitos duomenys turi būti prieinami valstybinę cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo kontrolę atliekantiems valstybės tarnautojams.

2. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų apskaitos tvarką nustato Aplinkos ministerija, suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Statistikos departamentu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

16 straipsnis. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų gamybos, naudojimo vidaus auditas

1. Gamintojai ir profesionalūs naudotojai privalo kasmet atlikti pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų gamybos, naudojimo vidaus auditą, kad nustatytų, ar jų veikla atitinka nustatytus reikalavimus.

2. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų gamybos, naudojimo vidaus audito tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

17 straipsnis. Duomenų apie chemines medžiagas ir preparatus rinkimas ir kaupimas

1. Ne maisto produktų saugos kontrolės institucija renka ir kaupia duomenis apie Lietuvos Respublikoje gaminamas, importuojamas, eksportuojamas bei gamyboje naudojamas chemines medžiagas ir preparatus, jų savybes bei galimą poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai ir nustatyta tvarka teikia šią informaciją suinteresuotiems asmenims. Ne maisto produktų saugos kontrolės institucija tvarko informacines cheminių medžiagų ir preparatų duomenų bazes bei tikrina pateikiamų duomenų apie chemines medžiagas ir preparatus patikimumą.

2. Sveikatos apsaugos ministerija renka ir kaupia duomenis apie labai toksiškas, toksiškas, kenksmingas, ardančias (ėsdinančias), dirginančias, jautrinančias (sensibilizuojančias), kancerogenines, mutagenines, toksiškas reprodukcijai chemines medžiagas ir preparatus, tiekiamus į Lietuvos rinką, teikia informaciją suinteresuotiems asmenims bei visuomenei apie cheminių medžiagų poveikį žmogui ir rizikos veiksnius.

3. Žemės ūkio ministerija renka ir kaupia duomenis apie cheminių augalų apsaugos preparatų naudojimą.

4. Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos kaupia duomenis apie importuojamas ir eksportuojamas pavojingas chemines medžiagas ir preparatus ir šio įstatymo 19 straipsnio nustatyta tvarka teikia juos 4 straipsnio 1 dalyje nurodytoms cheminių medžiagų ir preparatų valdymą vykdančioms valstybės institucijoms jų prašymu.

5. Šio straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalyse nurodytų duomenų rinkimo ir kaupimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

18 straipsnis. Pareiga teikti duomenis

1. Cheminių medžiagų ir preparatų gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys į rinką ir eksportuojantys pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, bei profesionalūs naudotojai šio straipsnio 3 dalyje nurodyta tvarka privalo teikti Aplinkos ministerijai ir ne maisto produktų saugos kontrolės institucijai duomenis apie gaminamas, importuojamas, eksportuojamas ir gamyboje naudojamas pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, o apie cheminius augalų apsaugos preparatus – ir Žemės ūkio ministerijai.

2. Cheminių medžiagų ir preparatų gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys į rinką ir eksportuojantys pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, bei profesionalūs naudotojai, gavę naujos papildomos informacijos apie cheminių medžiagų ar preparatų pavojingumą aplinkai ar žmogaus sveikatai, privalo apie tai nedelsdami pranešti Aplinkos ministerijai ir ne maisto produktų saugos kontrolės institucijai.

3. Informacijos apie Lietuvos Respublikoje gaminamas, importuojamas, eksportuojamas ir gamyboje naudojamas pavojingas chemines medžiagas ir preparatus pateikimo bei tolesnio jos paskirstymo tvarką nustato Aplinkos ministerija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Statistikos departamentu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

19 straipsnis. Duomenų apie chemines medžiagas ir preparatus teikimas

1. Gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys į rinką ir eksportuojantys pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, bei profesionalūs naudotojai, teikdami duomenis šio įstatymo 18 straipsnyje išvardytoms cheminių medžiagų ir preparatų valdymą vykdančioms institucijoms, nurodo, kokius duomenis jie laiko komercine ir pramonine paslaptimi. Tokie duomenys gali būti teikiami kitam juridiniam ar fiziniam asmeniui, taip pat įmonei, neturinčiai juridinio asmens teisių, tik pagal gamintojo, importuotojo ar profesionalaus naudotojo raštišką sutikimą.

2. Komercinė ir pramoninė paslaptis – tai gamintojui, importuotojui bei profesionaliam naudotojui priklausanti ir viešai neatskleista techninė, technologinė, komercinė ar organizacinė informacija, dėl kurios slaptumo išsaugojimo gamintojas, importuotojas bei profesionalus naudotojas imasi tam tikrų priemonių, išskyrus informaciją, kuri pagal Lietuvos Respublikos įstatymus negali būti laikoma komercine paslaptimi. Komercinė ir pramoninė paslaptimi negali būti laikoma ši informacija:

- 1) prekės pavadinimas;
- 2) gamintojo ar importuotojo pavadinimas ir buveinė;
- 3) medžiagų ir preparatų fizikinės, cheminės savybės;
- 4) apsaugos nuo medžiagų kenksmingo poveikio priemonės;
- 5) apsaugos priemonės avarijų atveju;
- 6) toksiškumo ir ekotoksiškumo bandymų rezultatų apibendrinimas;
- 7) metodai, padedantys nustatyti medžiagos ar preparato poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai;

- 8) saugos duomenų lapo duomenys.

3. Duomenys apie Lietuvos Respublikoje gaminamas, importuojamas, eksportuojamas ir gamyboje naudojamas pavojingas chemines medžiagas ir preparatus, kurie pagal Lietuvos Respublikos įstatymus nėra priskirti valstybės ar tarnybos paslaptims, ir duomenys, kurie nėra komercinė ir pramoninė paslaptis, turi būti prieinami visiems juridiniams ir fiziniams asmenims bei įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių. Cheminių medžiagų ir preparatų valdymą vykdančios valstybės institucijos bei ne maisto produktų saugos kontrolės institucija nustatyta tvarka turi teisę gauti iš bet kurio juridinio ar fizinio asmens bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, visus veiklos priežiūrai ir kontrolei reikalingus duomenis, tarp jų – ir duomenis, kurie laikomi valstybės ar tarnybos ir komercine bei pramonine paslaptimi. Šios valstybės

institucijos atsako už duomenų, kurie yra valstybės ar tarnybos ir komercinė bei pramoninė paslaptis, apsaugą.

20 straipsnis. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų registras

1. Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų registrą steigia ir šio registro nuostatus tvirtina Vyriausybė.

2. Ne maisto produktų saugos kontrolės institucija tvarko pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų registrą.

PENKTASIS SKIRSNIS CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR PREPARATŲ IMPORTAS IR EKSPORTAS

21 straipsnis. Cheminių medžiagų ir preparatų importo ir eksporto tvarka

1. Cheminės medžiagos (taip pat įeinančios į preparatus), kurios yra įrašytos į Europos esamų komercinių cheminių medžiagų sąrašą ir nepatenka į medžiagų, kurių naudojimas draudžiamas arba griežtai ribojamas, sąrašus, numatytus šio straipsnio 3 dalyje, gali būti importuojamos ar eksportuojamos vadovaujantis šio įstatymo, kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimais.

2. Cheminės medžiagos (taip pat įeinančios į preparatus), kurios nėra įrašytos į Europos esamų komercinių cheminių medžiagų sąrašą ir nepatenka į medžiagų, kurių naudojimas draudžiamas arba griežtai ribojamas, sąrašus, numatytus šio straipsnio 3 dalyje, gali būti importuojamos ar eksportuojamos vadovaujantis šio įstatymo 7 straipsnyje numatyta pranešimų apie naujas chemines medžiagas tvarka.

3. Sveikatos apsaugos ministerija, suderinusi su Aplinkos ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, patvirtina cheminių medžiagų ir preparatų, kurių naudojimas draudžiamas arba griežtai ribojamas, sąrašus ir nustato griežtai ribojamų cheminių medžiagų ir preparatų importo bei eksporto ribojimo tvarką.

4. Cheminių medžiagų, priskiriamų prie strateginių prekių, importo ir eksporto tvarką, cheminių medžiagų, įrašytų į medžiagų, kurios gali būti panaudotos cheminio ginklo gamyboje, sąrašą, importo ir eksporto tvarką, cheminių augalų apsaugos preparatų importo tvarką nustato kiti Lietuvos Respublikos teisės aktai.

5. Importuojamos ar eksportuojamos pavojingos cheminės medžiagos ir preparatai privalo būti supakuoti ir paženklinėti pagal šio įstatymo 10 ir 11 straipsnių reikalavimus. Su cheminių medžiagų ar preparatų siunta arba prieš išsiunčiant chemines medžiagas ir preparatus gavėjui turi būti pateikiami šio įstatymo 12 straipsnyje nurodyti saugos duomenų lapai.

6. Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos kontroliuoja pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų importą ir eksportą, Muitinės departamento prie Finansų ministerijos ir Aplinkos ministerijos patvirtinta tvarka informuoja cheminių medžiagų ir preparatų valdymą vykdančias institucijas apie pastebėtus šio įstatymo reikalavimų pažeidimus.

22 straipsnis. Iš anksto praneštas sutikimas

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija patvirtina sąrašą medžiagų, kurioms importuoti ar eksportuoti reikia taikyti iš anksto pranešto sutikimo procedūrą.

2. Cheminių medžiagų ir preparatų, įrašytų į šio straipsnio 1 dalyje nurodytą sąrašą, importas ar eksportas leidžiamas tik vadovaujantis iš anksto pranešto sutikimo nustatyta tvarka.

3. Iš anksto pranešto sutikimo tvarką nustato Aplinkos ministerija, suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Muitinės departamentu prie Finansų ministerijos. Iš anksto pranešto sutikimo procedūrą įgyvendina ne maisto produktų saugos kontrolės institucija.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR PREPARATŲ TIEKIMO Į RINKĄ BEI NAUDOJIMO APRIBOJIMAI

23 straipsnis. Ūkinės-komercinės veiklos licencijavimas

Be Vyriausybės nustatyta tvarka išduotos licencijos draudžiama užsiimti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame sąraše nurodytų pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų gamyba, didmenine prekyba ir sandėliavimu

24 straipsnis. Cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo draudimas ir apribojimai

1. Cheminės medžiagos ir preparatai, kurių pavojus žmonių sveikatai ar aplinkai įrodytas moksliniais tyrimais ir patvirtintas tarptautine praktika, gali būti uždrausti ar ribojami naudoti ir tiekti į Lietuvos Respublikos rinką.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas uždraustas chemines medžiagas ir preparatus gamintojai ar importuotojai privalo savo sąskaita paimti iš prekybos įmonių ar šių medžiagų naudotojų ir užtikrinti, kad paėmimo metu nebūtų padaryta žala žmonių sveikatai ir aplinkai.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytus draudimus ir apribojimus nustato Sveikatos apsaugos ministerija, suderinusi su Aplinkos ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytą sveikatai ir aplinkai pavojingų cheminių medžiagų išėmimo iš apyvartos tvarką nustato Vyriausybės įgaliota institucija.

4. Juridiniai ir fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, planuojantys įsigyti, parduoti ar kitaip perleisti toksiškas, labai toksiškas, kancerogenines, mutagenines ar toksiškas reprodukcijai chemines medžiagas ir preparatus, turi gauti Vyriausybės įgaliotos institucijos leidimą. Tokio leidimo išdavimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

5. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija gali nustatyti kitus cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo apribojimus, jeigu jie reikalingi šių medžiagų ir preparatų ypatingai kontrolei, susijusiai su jų keliamu pavojumi žmonių sveikatai ar aplinkai, tarptautinių sutarčių vykdymui užtikrinti.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ IR PREPARATŲ TVARKYMO VALSTYBINĖ KONTROLĖ

25 straipsnis. Cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo valstybinė kontrolė

Lietuvos Respublikoje cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo valstybinę kontrolę pagal kompetenciją vykdo Aplinkos ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Žemės ūkio ministerijos bei Muitinės departamento prie Finansų ministerijos įgaliotos institucijos, kurioms nustatyta tvarka pavestos cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo kontrolės funkcijos. Šios institucijos vykdo kontrolę, vadovaudamosi šiuo įstatymu ir kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais.

26 straipsnis. Cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo valstybinės kontrolės valstybės tarnautojų pareigos ir teisės

1. Cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo valstybinę kontrolę vykdančios institucijos tikrina, ar cheminių medžiagų klasifikavimas, pakavimas, ženklinimas, pranešimai apie naujas medžiagas, tyrimas, saugos duomenų lapas, uždraustų ir griežtai ribojamų cheminių medžiagų ir preparatų naudojimas bei kitoks cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymas atitinka galiojančias teisės normas, taip pat kontroliuoja uždraustų, nežinomos sudėties ir savybių, neteisėtu būdu pagamintų ar importuotų, taip pat nebetinkamų naudoti pavojingų cheminių medžiagų bei preparatų išėmimą iš apyvartos.

2. Valstybinę kontrolę vykdančios institucijos gali kreiptis į teismą su pareiškimu, kad būtų apginti valstybės interesai ir atlyginti jai padaryti nuostoliai, išieškant žalos atlyginimą į valstybės biudžetą.

3. Cheminių medžiagų ir preparatų valstybinę kontrolę atliekantys valstybės tarnautojai turi teisę:

1) tikrinti, kaip cheminių medžiagų ir preparatų gamintojai, importuotojai ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, taip pat įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, tiekiantys pavojingas chemines medžiagas į rinką, naudotojai ir kiti asmenys, tvarkantys chemines medžiagas ir preparatus, laikosi teisės normų, reglamentuojančių cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymą;

2) nustatyta tvarka bet kuriuo metu patekti į teritoriją ir patalpas, kuriose tvarkomos pavojingos cheminės medžiagos ir preparatai, ir ten atlikti kontrolę;

3) gauti iš gamintojų, importuotojų ir kitų juridinių ar fizinių asmenų bei įmonių, neturinčių juridinio asmens teisių, tiekiančių į rinką pavojingas chemines medžiagas, profesionalių naudotojų ir kitų asmenų, tvarkančių chemines medžiagas ir preparatus, ar iš kitos kontroliuojančios institucijos visą turimą informaciją, taip pat ir duomenis, kurie laikomi valstybės ar tarnybos ir komercine bei pramonine paslaptimi, ir dokumentus kontrolei atlikti, imti cheminių medžiagų ir preparatų pavyzdžius medžiagų sudėčiai bei savybėms ištirti ar bandymams atlikti. Cheminių medžiagų ir preparatų pavyzdžių paėmimas nekompensuojamas;

4) pagal kompetenciją teikti privalomus vykdyti nurodymus asmenims, tiekiantiems į rinką, gaminantiems, importuojantiems chemines medžiagas ir preparatus, taip pat naudotojams, įspėti juos apie pažeidimus ir įpareigoti numatyti būtinas saugos priemones;

5) Administracinių teisės pažeidimų kodekso nustatyta tvarka skirti administracines nuobaudas;

6) surašyti privalomus nurodymus dėl veiklos sustabdymo, kai ji susijusi su pavojingu cheminių medžiagų ir preparatų naudojimu ar kitokiu jų tvarkymu, jei nustatomas galiojančių reikalavimų pažeidimas ir pavojus žmogaus sveikatai ar gyvybei arba avarijos galimybės, pateikti licenciją išdavusiai institucijai teikimą dėl licencijos galiojimo sustabdymo ar licencijos galiojimo panaikinimo;

7) muitinės pareigūnai turi teisę nustatyta tvarka kontroliuoti, ar pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų importuotojai ir eksportuotojai laikosi šių medžiagų ir preparatų ženklavimo, pakavimo ir kitų importo bei eksporto reikalavimų.

4. Policijos ir muitinės pareigūnai pagal kompetenciją turi padėti kontrolės institucijoms atlikti valstybinę cheminių medžiagų ir preparatų kontrolę ir privalo suteikti turimą informaciją. Valstybės kontrolės institucijos privalo užtikrinti gautos valstybės ar tarnybos ir komercine bei pramonine paslaptimi laikomos informacijos apsaugą.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27 straipsnis. Atsakomybė pažeidus cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimus

Juridiniai ir fiziniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, pažeidusios Cheminių medžiagų ir preparatų įstatymo reikalavimus bei kitus teisės aktus, kurie reglamentuoja iš šio įstatymo atsirandančius santykius, traukiami baudžiamojon, administracinėn ir materialinėn atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.

28 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Cheminių medžiagų ir preparatų įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. sausio 1 d., išskyrus 4 straipsnį, 6 straipsnio 1 ir 3 dalis, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18 straipsnius, 21 straipsnio 2 dalį, 22, 24 straipsnius. Šie straipsniai (jų dalys) įsigalioja:

1) 4 ir 24 straipsniai – nuo 2002 m. sausio 1 d.;

2) 6 straipsnio 1 ir 3 dalys, 9, 10, ir 11 straipsniai – nuo 2003 m. sausio 1 d.;

- 3) 12, 15, 16, 17, 18, 22 straipsniai – nuo 2003 m. sausio 1 d.;
- 4) 7 straipsnio 1, 2, 4, 5 dalys, 8 straipsnis ir 21 straipsnio 2 dalis – nuo 2004 m. liepos 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS